

Asia: VN/22263/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kilpailulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Metsähallituksesta on säädetty lailla Metsähallituksesta, jonka mukaisesti se toimii perustuslain 84.4 §:ssä tarkoitettuna valtion erityisenä liikelaitoksena eikä siihen ei sovelleta ns. puitelakia valtion liikelaitoksista. Kilpailulain toimivuuden selvitysraportissa ja MMM:n lausunnossa 13.11.2025 siihen on käyty liikelaitosten ml. Metsähallituksen lainsäädäntötausta EU-komission Destia päätöksestä alkaen, joka kerrotusti käynnisti myös kilpailulain 4a luvun kilpailuneutraliteettisäädösten muutokset. Kilpailuneutraliteetin toteuttaminen on siten ollut Metsähallituslain (234/2016) kantava teema ja liikelaitosmallista johtuvien vero- ja konkurssietujen poistaminen.

Laissa Metsähallitukselle on säädetty liiketoiminnan toimiala sekä yksilöidyt julkiset hallintotehtävät. Kilpailullisilla markkinoilla toimiva liiketoiminta on yhtiötetty tytäryhtiöihin. Julkisten hallintotehtävien ja liiketoiminnan talous ja kirjanpito on eriytetty ja siitä on säädetty Metsähallituslaissa ja valtioneuvoston asetuksella Metsähallituksesta (247/2016). Lisäksi valtioneuvoston asetus Metsähallituksen kirjanpidosta (1368/2016) määrittää yksityiskohtaisesti valtion liikelaitoksena toimivan Metsähallituksen kirjanpitoa, tilinpäätöstä sekä julkisten hallintotehtävien ja liiketoiminnan erillislaskentaa koskevat vaatimukset. Asetus velvoittaa Metsähallituksen pitämään liiketoiminnan ja julkisten hallintotehtävien kirjanpidot erillään, määrittää miten liiketoiminnan tuotot, kulut, varat ja velat eritellään, ohjeistaa julkisten palveluiden rahoituksen (budjettirahoituksen) seuranta kirjanpidossa ja määrittelee myös konsernitilinpäätöksen laadinnan periaatteet Metsähallitus-konsernissa. Kilpailulain HE luonnoksen mukainen uusi itsearviointivelvoite koskisi ainoastaan kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa eli Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät eivät lähtökohtaisesti kuuluisi sen piiriin.

Kaikille tehtävilleen yhteisenä Metsähallituksen yleistehtävänä on valtion maa- ja vesiomaisuuden hallinta lain 2 §:n mukaisesti:

”Metsähallitus käyttää, hoitaa ja suojelee hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi. Metsähallituksen tulee toimia tuloksellisesti.

Metsähallitus harjoittaa toimialallaan liiketoimintaa tässä laissa säädettyjen ja valtion talousarviossa täsmennettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden puitteissa ja hoitaa sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä.

Metsähallitus toimii liiketaloudellisten periaatteiden sekä eduskunnan sille hyväksymien palvelutavoitteiden ja muiden toimintatavoitteiden mukaisesti.”

Valtion kiinteistöhallinnan tehtävien hoitamiseksi Metsähallituksella on valtion kiinteistövarallisuuden luovutuslain (973/2002, PeL 92 §:n mukainen toimivaltuuslaki) mukaiset rajoitetut oikeudet valtion kiinteistövarallisuutta koskevaan päätöksentekoon. Luovutuslailla on kiinteän omaisuuden luovutustoimivaltaa osoitettu valtio-oikeushenkilön sisällä valtioneuvostolle, ministeriöille ja liikelaitoksille. Perustuslain 92 §:n 2 momentin lähtökohtana on, että valtion maaomaisuuden luovuttamisesta päättää valtio-oikeushenkilöön kuuluva toimielin. Valtion kiinteistövarallisuuden luovuttamiseen kohdistuvaa päätösvaltaa voidaan pitää lähinnä valtion kiinteään omaisuuteen kohdistuvana varallisuus oikeudellisena päätöksentekona, jolla turvataan eduskunnan budjettivalta. Päätösvallan käytön kohteena on valtion varallisuuteen kuuluva kiinteä omaisuus. Luovutuslaissa luovuttamisella tarkoitetaan myyntiä, vaihtoa tai muuta omistusoikeuden luovuttamista. Luovutuslakiin on otettu säännökset myös kiinteistövarallisuuden vuokraamisesta ja erityisten oikeuksien myöntämisestä.

Kilpailulakiin ehdotettavat muutokset eivät luonnoksen mukaan laajentaisi kilpailuneutraliteettisääntelyn piiriin kuuluvaa toimintaa eivätkä muuttaisi kuntalain tai hyvinvointialueista annetun laissa lueteltuja tilanteita, joissa kyse ei ole taloudellisesta toiminnasta. Vaikka katsotaan perustelluksi säätää myös kilpailulaissa siitä, millaisen toiminnan ei katsota tapahtuvan kilpailutilanteessa markkinoilla, ei kaikkia kuntalain tilanteita tuotaisi kilpailulakiin perustellen sillä, että esimerkiksi kuntalain 126 §:n 2 momentin muissa kuin 1–3 kohdissa lueteltujen tilanteiden osalta ei-kilpailulliseksi katsottavat tehtävät ovat sellaisia, jotka soveltuvat vain kuntien toimintaan eikä näitä ei ole perusteltua sisällyttää kilpailulain yleissääntöön, joka koskisi myös muita julkisyhteisöjä ja niiden määräysvaltaan kuuluvia yksiköitä. Metsähallituksen toiminnan kannalta vastaavat maankäyttöön, valtion kiinteistöjen hoitoon ja hallintaan sekä valtion kiinteistöstrategiaan liittyvien tehtävien hoitoon liittyvät perustuslailliset ja lakisääteiset tehtävät olisi hyvä huomioida vastaavasti kuin kunnan kiinteistötoiminnan osalta kuntalaisia.

mm.

Kuntalain 126 §: Kunta ei hoida tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla ainakaan, jos:

- 5) toiminta perustuu lakiin perustuvaan monopoliasemaan tai muodostaa luonnollisen monopolin tai tuottaa välittömästi näihin liittyviä palveluja; tai
- 6) kunta ostaa, myy tai vuokraa kiinteistöjä ja toiminta liittyy kunnan alueidenkäyttölaissa tai rakentamislaisissa tarkoitettujen tehtävien hoitoon

Itsearviointista ja dokumentoinnista aiheutuva hallinnollista taakkaa on vaikea arvioida ennakolta. Metsähallitus ei ole tarkoitetun kaltaista itsearviointia tähän saakka toteuttanut. Luonnoksessakin viitataan siihen, että KKV on vasta ilmaissut valmiutensa laatia suuntaviivat itsearviointin laatimisen tueksi sekä antaa ohjeistusta itsearviointia suorittaville toimijoille. Näiden sisällöstä ja yksityiskohtaisuudesta määrittyy mahdollisesti tarvittava uusi toiminnoista tuotettava tieto, tiedon yhdistelmät ja toiminnan kuvaamisen taso. Olisikin suotavaa, että ohjeissa löydettäisiin helpotuksia ja voitaisiin keskittyä kulloinkin arvioitavan toiminnan kannalta olennaiseen tietoon mm. yhtiöitettyjen ja selkeästi kilpailullisilla markkinoilla toimivien osakeyhtiöiden suhteen, joissa esim. toiminnan luonteesta ei ole epäselvyyttä ja välttyttäisiin epäolennaisen tiedon keräämiseltä. Metsähallitus myös korostaa liikesalaisuuksien suojan huomioimista itsearviointin ja dokumentaation sisältövaatimuksissa.

Niemelä Juha
Metsähallitus

Oikarinen Susanna
Metsähallitus